

A „KELET” és a „SPORT”
előfizetési díja együtt:

vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével, a „Sport” minden vasárnap.

Szerkesztői szállás:

Főir 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DÍJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatoszor használt gárdond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezmény is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.

Nyitási cikkek

gárdond sora után 25 kr. fizetendő.

A vallás a rom. cath. iskolákban.

(—n) Bármennyire is visszafajtsam magamban azt a mély megbotránkozást, melyet az erdélyi rom. cath. püspök iskolaszervezési munkálata keblemben keltett, catholicus létemre nem tehetem, hogy hangot ne adjak annak, különösen akkor, a mikor látom, hogy a „M. P.”-ban e munkálata névze tett megjegyzések rosszallása találtak.

Azt hiszem, hogy mindnyájan egyetértünk abban, miszerint a vallás tanításának mellőzése az iskolákban annyi volna, mint elvetni egy oly biztos alapot, melyre kiki bátran építhet; mint el nem ismerni a vallás szent igazságát, melyek a nevelés és iskola biztos alapjait képezik.

Tehát nem ezen igazságok ellen emelek szót s nem is ezen szent igazságok tanítása képez sérelmet, hanem a clerus eljárása egyházi, vallási szempontból az állami intézmények, az állami és közös iskolákkal szemben.

Az erdélyi rom. cath. clerus szervezte a rom. cath. iskolákat, a mennyiben egy szabályzatot dolgozott ki és bocsátott közre.

E munkálataiban a clerus nyíltan fellép a közönségi és állami iskolák ellen és a szülőket felhívja, hogy ezen iskolákba ne taníttassák gyermekeiket, nehogy azok lelkiismeretét meghasonlítsa hozzá; „magukat ezáltal ne helyezték ellentétbe az isten legszentebb rendelkezéseivel,” mert „a közönségi és állami-iskolákban a hitoktatás csak kegyelem-ből nyer helyet s így is a legulósit.”

A munkálatai szerint a cath. iskolákban mindig csak a vallás meg a vallás tanítását, sőt az iskolaszék által kirendelt íves iskolatagoknak meg nem engedi, hogy a tanítás körül más kérdéseket tegyenek, a gyermekeket más tárgyaktól kikerdezzék, ezek figyelme csak arra terjed, ha vajjon a gyermekek imádsággal kezdik és végzik a tanítást és a vallás tanulják-e?

Szeretem a vallásos irodalmi férfiut és gyermekeket, de az álszentesködő és vakbuzgót nem; a vallás tanításának ily erőszakolása és túlságosága mindkét fát megteríti, de soknál megrontja a vallásos érzelmek merőben.

Más hitfelekezetek is vannak hazánkban s azoknak is vannak iskoláik, de a vallást azért módjával tanulják s az élet, a példák bizonyítják, hogy addig a míg e vallás-felekezeteknél a vallásos érzelmek megvan és folyton erősöbül, a catholicusoknál lépten nyomon tapasztaljuk a hidegséget, a vallásos buzgóság hanyatlását!

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A mostani nők.

(Farsangi levél a szerkesztőhöz.)

Kedves barátom! Megvallom, oly kevés súlyt fektetek a női kegy megnyerésére vagy megtartására, hogy az önfeláldozás parányi érdemét sem igényelhetem részemre, midőn olyasmit akarok írni, mi legkevésbé alkalmas arra: hogy a nők szemében valakit „kedves emberré” tegyen.

A Toldy István példája nyomán először követező címet akartam adni szavaimnak: „A nőkrol—a nőknek”, de miután mindenki belátja, hogy az okos szó, meghallgatása a női körökben még nem jött „divat”-ba, le kell ez eszméről mondanom s így veled óhajtok nehezen közölni ama gondolatok közt, melyek a hiábavalóságok ez időszakában lelkeket foglalkoztatnak.

A lábujjaim göröcsökben szenvednek a schliep-pek óvatos kerülgetése miatt, mellem fulladozik a „poudre de ris” illatos felhőskéküit, lelkom tele van a társalgás ürességével, unalommal és keserűséggel.

Mindezekből láthatod, hogy a társadalomban, a mai társadalomban élő ember vagyok, ki nem egészen ismeretlen avval a szemfényvesztő valamivel, a mit bálteremnek neveznek.

Igen, a közönség mulat! Azaz bocsánat! Dehogy mulat, csupán farsangol — a mi pedig nem mindegy.

Igaz, hogy az volt: valamikor anno 1-ben, de tagadom, hogy most is az volna.

A mai generáció nem tud mulatni.

S minek köszönhetjük ezt?

Annak, hogy az oly vallás oktatás által, minőt a rom. cath. iskolákban tapasztalunk, annyi hitelt, annyi hidegkeblű embert teremtenek az egyházi intézményekkel szemben, hogy ezek képesek a konkolyt tovább terjesztetni s a catholicus felekezetet vallásos mezőtől megfosztani.

S nem a hallgatóságban rejlik a hiba, hanem a rendszerben, melyben a hitoktatás foly.

Amerikában, abban a művelt Amerikában a vallást nem is tanítják az iskolákban és az egyházak virulnak, a vallásos érzelmek erős!

Nálunk a catholicusoknál tölelserrel töltik minden pillanatban a vallásosságot s azért nincs vallásos érzelmek.

Nálunk az egyháznál, különösen az elemi népiskoláknál lépten-nyomon a vallás tanítása van megrendelve, a gyermekek elvesztik idejüket, elmarad sok minden egyéb, a mire az életben annyira szükség van.

Tanítjuk a vallást, képezünk vallásos érzelmű férfiakat, de a vallás mellett adjuk nekik a többi megkívántóságokat is, adjuk a vallás mellé a kellő ismereteket is; mert ez az egyoldalúság csínálhat bigott serget, de jó catholicusokat soha.

De hadjuk el e kérdést s menjünk át az állami intézmények elleni harcra.

A kormány évenként sok ezer frtot ad ki nevelési és közoktatási célokra, és lankadatlan buzgalommal, nagy áldozatok árán törekszik a múlt mulasztásait helyrehozni.

S e munkájában, e magasabb munkájában a felekezetek tanügyét is előmozdítja, lépten-nyomon segíti. Az állami és közös iskolák tantervében a vallás és hitoktatást nem mellőzi, hanem első pontban felveszi.

Mit tapasztalunk a másik részen?

Tapasztaljuk, hogy a rom. cath. clerus — az erdélyi részéről szólunk — igyekszik a kormány ezen munkáját megnehezíteni; igyekszik a rom. cath. nép előtt az állami intézményeket oly színben tüntetni fel, hogy ezektől a catholicusok megirtozzanak és ezen iskolák jártóimányainak élvezetét magoktól eldobják.

Ez nem loyális eljárás.

Mert ha az államnak nem célja a felekezeti iskolákat megszüntetni, ha nem célja a vallásos oktatást a felekezetek kezéből kivenni és sem törvényekben, sem másféle intézkedésekben a felekezeti iskolákkal szemben ellenséges indulatot, vagy elrejtett szándékokat.

Valami szemképrázoló, csalóknak, örületesen tomboló — s mégis színtelen, bágyadt, erőltetett a mostani nemzedék mulatozása.

Nem usznak, de vergődnek az élvezetben.

Csoda-e ha aztán hamar kifáradnak?

A légi jó időben éppen nem voltak ritkaságok a három napig, a hét napig tartó mulatások, estélyek, bálók s egyéb társas összejövetelek, sőt a népdalban az is benne volt, hogy: „Tizenhárom éjjel, meg egy nap kimulatom rózsám magamat!”

A mostani bál referádákban meg legtöbbször ezt olvashatjuk: „A közönség éjjel után két vagy három órákor eloszlat!”

Isten őriz, hogy valami nagy szerencsétlenségnek tartanak: ha egy bál reggeli 8 óra helyett éjjel után 2 óráig tart. Csupán azért hozom fel, mert ennek a változásnak bizonyára van — és pedig mélyebben fekvő oka.

Mi lehet az?

Talán annyira megokosodott az emberiség, hogy nem tartja többé virtusnak: nappalt csinálni az éjszakából! Vagy annyira energizált hogy nem bírja kiadni estétől reggelig.

Világért sem! Az ok egyedül csak az: hogy elvesztett a valódi jókedv, a kedély, a valódi fiatal bér, mely a mulatozást — a maga lélekvidámító értelmében — tárt karokkal fogadta és alig birt betelni vele.

Bizonyos blazirtság, cynismus vehető észre a társadalom arculatán, mely mind mélyebben és mélyebben ragódik belé a szívbe.

Hogy ennek ismét mi az oka: azt is könnyű megfejteni.

Semmi egyéb: mint hogy a társadalom végkép letért az egyszerűség, a természetesség útjáról.

Es ha még tovább megyünk az okok kuta-

kat nem mutat, elvártuk volna, hogy a cath. egyház szintén megtartsa hidegvérűségét, szintén tartozkodjék minden oly cselekménytől, mely által az állami intézményeket népszerűtlenné sikerülhet.

Mutasson a rom. cath. egyház egy példát, mely által bebizonyítani tudná, hogy a felekezeti iskolákkal szemben az állam, ellenséges indulatot mutatott volna.

Addig, a míg a többi hitfelekezetek karöltve iparkodnak az állam közgeivel haladni a közös tanügyi téren, addig csak a rom. cath. egyház mutat ellenszenvet, csak ez az egyház ad hangot, hogy az állami és közös iskolák „nem képesek vallásos egyeteket képezni” s „nem képesek a rom. catholicusok oktatására”, holott ezeknek legkevesebb okuk lehet féltetni valamit.

Szerfelelt sajnálkozni tudunk mindig a felett, midőn az államban az egyház, magával az állammal ellentétbe iparkodik jönni, sajnálkozunk azért, mert árt az államnak, de árt az egyháznak is ez eljárás, mert nem tudom ki adná meg az ártat annak, ha az állami intézmények elleni ezen sajátos agitatio kormányi intézkedéseket vonna maga után.

Akkor, a midőn az állam a vallásos oktatást teljesen az illető egyházra bizza minden iskolájában, nem tudom mi féltetni való maradna fenn; mindenesetre csak az illető egyháztól függ fejleszteni és fentartani a vallásos érzelmek.

Nem hiszem, hogy akadjon catholicus a ki helyeselni tudná a kérdéses munkálataiban kifejtett, fennebb is említett elveket; nem akadhat catholicus, a ki beléegyezést adja, hogy főpapsága kardot rántson oly államintézmények ellen, melyek az egyháznak nem ártanak, hanem az egyház támogatására szolgálnak, a mennyiben értelmes polgárokat iparkodnak nevelni.

Azt hiszem, hogy a felvilágosodás nem árt a cath. egyháznak, erre nézve nagy a cath. meggyőződés; ha nem árt, nincs ok az ellenségeskedésre sem. Egy államnak sincs szándékában hitetlenkedni nevelni s adni a hazának; hogy minden felekezeti támogatást a maga vallásában, s engedi, hogy minden felekezeti tanuló a maga papjánál nyerjen oktatást — kifogás alá nem jöhet.

Mindenesetre egy tapintatosabb munkálattal vártam volna, távol az ily szemrehányásoktól; egy oly munkálataiban, mely közhasználatra van szánva, ily erős kitételekkel élni a főpapságnak nem volt szabad.

tásában s azt kérdezzük: mi, vagy ki az oka annak, hogy a társadalom letért erről az útról: erre a kérdésre éppen egyetlen szóval felelhetünk: „A divat”.

Ezzel elérkeztem tulajdonképi themámhoz, mert mikor kiejtjük e szót: divat, annyi, mint ha azt mondanók: leány, asszony, szóval: nő.

Divat és nő testvér-fogalmak.

Melyik az ok és melyik az okozat? A nő szülte-e a divatot vagy a divat szülte-e a nőt?

Egymást teremteték meg és ketten együtt a világot pompásan — leteremtik?

Azonban mégis van közöttük függetességi viszony, a mennyiben a parancsoló, romboló hatalom a divat, az engedelmes, akarat nélküli eszköz pedig a nő, ki amaz istenné emelte önmaga fölé, meghódol előtte készségesen s örömmel áldoz föl neki mindent, ha kell, még a — nőiséget is.

Mert ugyan mondd meg, édes barátom: mi a mostani nő?

A bálterem ajtója fölnyílik, füleidet megüti valami sejtelmes suhogás, a légi megteleik az „au de Cologne” vagy „Patechouli” illatától és valamelyik feccsokfarku arrangeur karján megjelenik egy tünemény.

Egy tünemény, titokteljesen összealkotva 20 — 25 méter szövettől, dudorok, tunicek, pufferek, csokrok, hamis fűrtök légijából, szalagok, csipkék, rüssök halmazából — miket csak azért nem mondhatunk végteleneknek, mert nagyon is sok „vég”-et kell felszámítani belőlük — és az egész jelenséget méltóképen egészíti ki egy bizonyos, végtelen, kétségbeesett schliep, melyet bátran irigylhetne meg akár melyik — üstökös csillag.

Es, ha lélekjelenlétet rögtön el nem vészted, ha véletlenül rövidlőt nem vagy, sőt egész elszántsággal kezdés belőlbocsátkozni, a

Több türelmességet követelhetünk, legalább ott, a hol nincs semmi a kezünk.

Es most béke velünk, reményünk van, hogy az egyház nem fogja ezen nézeteit terjesztetni, sőt inkább iparkodni fog e hibát rövid idő alatt helyrehozni.

Elvárjuk a közönség érdekében.

A válság.

Az utolsó napok eseményeit következőleg adja elő az „Ellenőr”.

Mint jelentettük: a kormány csak szóval nyilatkozta leköszönési szándékát a felség előtt, miután a helyzetről jelentést tett. Felesleges tán megemlítenünk is, hogy a kormány leköszönése nem az egyezkedés meghiusultában birja alkotmányos motivumát, hanem az önálló magyar nemzeti bank felállításához szükséges fedelmi meghatalmazás iránt tett előterjesztésre támaszkodik.

A mai országos ülés alatt írták alá miniszterei a leköszönési okiratot, melyre nézve, mint hétfőn jelentettük, már a vasárnapi ministertanácsban létrejött a határozat.

A kormány elnöke, a ki Széll Kálmán pénzügyminiszter kíséretében a reggeli gyorsvonattal utazik Bécsbe, a királynak hónap adja át formaszert a lemondási okiratot. S közvetlenül várható a felség elhatározása. Elfogadás esetén, azt hisszük, azonnal megtörténnek az új kabinet alakítására szükséges lépések s nem vélünk csalódnai. ha a kombinációban első helyütt Sennyey Pál bádura gondolunk. Tény, hogy Tisza Kálmán a mai országos ülésen tudakozódott a báró ur után, ki most nincs a fővárosban s címét kikérte.

Egyéb feljegyezni valónk alig van. Csak mint érdekes részletet említjük még fel, hogy a bécsi társalgások leantáthibáknak minálunk képen a szöveg sora következett, volt az, a ki az osztrák ultimátum elfogadhatatlanságát a további érintkezés felesleges voltát, ministertársai közül legelső constaltta.

Ennyi a hiteles tény.

Találkozásokat, sejtelmeket vagy sötérdetéseket feljegyezni, semmi kedvünk. S nem látjuk szükségnek némely lapjaink kicsinyes matitiáira sem kiterjeszkedni. Miattnak tartanak taktikának mindent, a mit jónak látnak; csak azon alázatos véleményünk kifejezését engedjük, hogy van valami mégis, a mi nem taktika s ez a roszkarat.

A hangulat nem változott. Képviselői s általában politikai körökben, igen szilárdan s éppen nem mondhatnók, hogy komoran néznek az események elébe. A kormány elhatározása általában

fejdzsz legfeljebb contignitójia s az uszály legvégső határszéle közötti terrenumon, a topographiai viszonyok kipuhatólásába, akkor nagy későre sikerül felfedezned — a nő, kinek — miután a megjelenhetése igen praeparálva lett — az a feladat jutott osztályrészéül, hogy teneked, boldog halandónak, tánczosnód legyen.

Tánczolni? Mennyből isten és minden szentek! Hiszen igen nem hogy tánczolni, de csak megállani is rettenetes dolog?

Aztán errel a lengeteg eródtiménnyel szomban előbb komplikált haditervet kell megállapítani, alakaaknálni, cernirozni, recognoscirozni. És hogyan köztöltés meg? Elöl visszaretentet a frizura, hátul kétségbeesett a schlepp, mérges farkas-fogaitkat vicsoiritják rád a mindentéle csipkék s erősen élsz avval a gyanuperrel is: hogy valahol egy egész angol gyár összes gombostű-készletének kell láthatatlanul elhelyezve lennie, mely csak a kommandó-szót várja, hogy: „szuronyt szegezzi!”

Es ha valahogy mégis sikerül egy „Entweder-oder”-roham: ugyan kérlek, hogy állj meg hűlgyed közelében, a nélkül, hogy össze ne tiporj valamit a drága kelméből durva lábaiddal? Hogy öld át úgy, hogy a kacót csokrokcskákat, a művészi redőcskéket, vagy a piperésző egyéb remekeit, karoddal végképp tönkre ne silányítsd? És végre, hogy lépjelek kettőt, úgy, hogy háromszor a földhöz ne vágjátok magokatokat.

Nó barátom mit szólsz hozzá?

Hát aztán a férfiak?

Nekik még nem sikerült olyan tőkéllyre vinni a divat-majmolást, mint a nőknek.

Ök még csak avval a ruhának csufolt valamivel ékeskednek, a mi, ha elől nézed: mellény, ha hátul nézed: reverenda s a mit úgy hinnak, hogy: frakk; aztán meg avval: hogy ott szorongatják a kezükben vagy hónuk alatt azt a kalapsurrogátumot, a mi, ha akarom: kürtő, ha aka-

nos megelégedéssel találkozik, miről tanúságot tesz az a harsány éljenzés is, melylyel a belépő minisztereket a képviselőház fogadta.

Sok fejtörést okoz itt-amott, hogy vajjon meddig ment hát kormányunk az „engedékenységekben”, mielőtt a szakításra határoza magát? Es van versio annyi, hogy a felében eltövedhet, aki éppen akarja. A bécsi lapok részben tendenciózus, részben hibás híresztelések nagy javára válnak a labyrinth keletkezésének.

Nyomatékkal jegyezzük meg azonban, hogy e bécsi reménykedések gyökerét legalább igen vákony szálnak tudjuk. Es az alkudozások bezáró stádiumáról forgalomba hozott bécsi variánsoknál is joggal tartjuk pontosabbnak saját tudomásunkat, melyet a következőkben vázolhatunk:

A kiegyezés, mint már ma reggel is jelentettük a paritás kérdésén szonvedett hajótörést. De volt differentia még egyebben is.

A főtanácsban nemcsak a magyar tarács menyinyisége, hanem azok alkalmazásának módja is vitás kérdés volt.

A magyar kormány kívánta, hogy a főtanácsot alkotó 14 tag közül 5—5 a bécsi, illetőleg budapesti igazgatóság tagból s 4 a részvényesek által választottból alakuljon. Az osztrák kormány pedig az egész főtanácsot — tán a két alkormányzón kívül — szabad közvetlen választás útján óhajtaná megalkotni, csak annyiban korlátozva a választást, hogy 4 tagnak okvetlenül magyar polgárnak kell lenni.

Továbbá differentia volt a dotatio kérdésében. A cenzorokra nézve azonban meg egyezés jött létre, valamint a filialék kérdésében is a magyar felfogás érvényesülésével, s ez tetemesen eltér attól, a mit a „N. fr. Pr.” közre ad. Nevezetesen a bankfiokok ügye egészen a magyar igazgatóság körébe vonatott.

A „P. N.” hozzánk ma érkezett száma lálok menetét, kiemeljük belőle a következőket:

A magyar kormányférfiak utolsó előtti bécsi utjuk alkalmával kezdetben a májusi stipulatiók fenntartását hangsúlyozták, de később meg egyeztek abban, hogy minden általános elvi fenntartások nélkül, bizalmas uton, magán formában beszéljék meg a létesítendő alkotás részleteit. Az erről szóló tárgyalások meglehetősen előhaladtak. A beszélgetések útján, a nélkül azonban, hogy a létesült megállapodások határozott formába öntettek vagy írásba foglaltattak volna, s így utólagos „magyarázatoknak” még mindig tág tér van nyitva, a következő pontokra nézve történt meg egyezés: A nemzeti bank részvénytársulata liquidál, illetőleg a bank részvényesei újabb, közös bankot alkotnak. E banknak lesz egy budapesti központja, a mit úgy neveznek hogy: clack.

A mi ez utóbbit illeti, szeretném, ha megmagyaráznád nekem: mire való a férfiaknak egész éjjel genirozni magukat ezzel az instrumentummal. Hiszen ha már olyan sok nekik az a két egészséges kar: hát, isten neki: kössék fel a nyakukba valami kendővel.

De miért éppen a kalap?

Talán azért, hogy mikor a tánczosnó a boldog tánczos bal karjára fölveti a schleppet: a nő felesleg hogy el ne unja magát társat kapjon a férfi-feleslegben s mig együtt suttognak a lovagi és hűlgye, szintén suttoghassanak együtt a clack meg a schlepp?

Avagy talán azért, hogy az urfi így szólhasson a kisasszonyoknak: „Ugyan nagysáád, vesse a kalapomba mosolyának fillérét, elismerésének pulturáját, azért a nagy érdemért: hogy sikerült ennyire kiforgatnom magam a férfiaságomból s átalakulnom hajlongó, bókáló mariónetté.”

Emlékezel-e, milyen kényelmes dolog volt, még csak egynehány év előtt is a puha szövett kalap, vagy a könnyű kis kalpag? Betettük a felső kabátunk zsebébe, átadtuk a ruhátárnaknak, — s aztán egyikre sem volt gondunk reggelig.

De hát persze: ha a nő egészen átadta magát a divat ördögének; miért ne adja oda a férfi legalább a — kisujját?

Csak hogy jó volna meggondolni, hogy az ördögnek átadott kisujj után könnyen heuszik ráadásul az — egész ember!

Nó barátom! A mi a dolog kényelmességét illeti: ugy hiszem meglehetsz elégedve!

(Végo következik.)

pesti és egy bécsi igazgatósága, bizonyos körülmények között, a budapesti igazgatóság főleg azon joggal bír, hogy a magyarországi bankfiókoknak fenntartott datatio felett rendelkezze. A két igazgatóság felett áll a központi felügyelő-tanács, mely a banktársulat közgyűlése által választott, s bizonyos ellenőrző joggal bír. A budapesti igazgatóság főnökét (alkormányzót) a magyar kormány, a bécsi igazgatóság főnökét az osztrák kormány nevezi ki; a közös bankkormányzót, mind két pénzügyminiszter ajánlatára, ő felsége. A két igazgatóság tagjait a közgyűlés választja. Mind az igazgatóságok, mind a központi felügyelő tanács, mind a közgyűlés illetékességi körét töredékesen megosztották ugyan, de a tekintetben nem létesült semmi végleges megállapodás. A májusi stipulációk változatlan elfogadását a bank visszautasította, de a tárgyalások menete azt mutatja, hogy e pontokban nem lehetetlen a megegyezés. E tekintetből is a kérdéses részletek tüzetes megvitatása későbbre halasztott, s első sorban a két legfőbb fontosságú pont vétetett tárgyalásba. Ezek: a bankjegymennyiség contingentálása, illetőleg azon fix datatio megállapítása, mely felett a budapesti igazgatóság rendelkezik és a központi felügyelő-tanácsnak a paritás alapján való megalkotása.

A mi az első pontot illeti, a bank (megjegyzendő, hogy minde tárgyalásokban a bank, illetőleg ennek vezértitkára Lucam ur képviselte Ausztriát, az osztrák kormány férfiak pedig másodrangú szerepet játszottak) határozottan visszautasította a bankjegymennyiségnek a 70:30 arány szerinti megosztását, azzal állván elő, hogy ennek valószínűsége „bank-technikai okokból” lehetetlen. Erre a magyar kormány is elejtette a tervet s a magyar datatio minimumának megállapítását követelte. Erre a bank hajlandónak mutatkozott, de az összegre nézve nagy nézeteltérések merültek fel.

A „N. Fr. Pr.” számszerűsített összegeket is idéz s aligha téved. E szerint a bank hajlandó volna ötven milliót engedélyezni, a mi bizony nagyon kevés, mert az eddig fukarul mért datatio maximumának felel meg. A magyar kormányfőfiak hatvan milliót követeltek, a mi nagyon szerény követelés. Megegyezés e pontban sem létesült még, de némi remény van hozzá. Eddig csak abban állapodtak meg, hogy a minimum határozottan „fixiroztassék” s e felett a budapesti igazgatóság kizárólag s minden körülmény között rendelkezze. Új fiókok felállítását is követelték, a mire a bank hajlandónak mutatkozott. A döntő fontosságú differentia a központi felügyelő tanács összeállításában merült fel. Közös bankról lévén szó a magyar kormány pamesek nézőpontjából a politikai okokból is e tanácsot a paritás alapján követelte szerveztetni. A kormány azt nem engedte meg, hogy legyen egy közös intézmény, melyben Ausztria jogilag túlyomó befolyással bírjon Magyarország felett, s ez mintegy praecedensül szolgáljon egyéb közös intézményeink s az 1867. XII. t. cz. megdöntésére. E kérdés az osztrák bankra üzleti szempontból nem bír semmi jelentőséggel s mert anyagi hasznát nem képvisel az sem nekünk, sem a banknak; de a mint Bécsben a dolog politikai oldalát léptették előtérbe, a kérdés jelentősége növekedett és szükségképpen fölmerült a kormányválság.

A mi az engedékenységet illeti, a magyar kormány annyira ment, hogy feladta a tényleges paritást s csak a jogi tartotta fen. A májusi stipulációkban ugyanis az tervezetett, hogy a felügyelő tanács 14 tagból álljon; fele magyar, fele osztrák. A magyar kormány ezt módosította. Azt ajánlta, hogy e tanács öt tagját magyar állampolgárokból válassza a bank közgyűlése, másik öt tagját osztrák állampolgárokból, a többi négyet pedig szabadon.

A bank azonban még az elvi paritást is visszautasította s azt követelte, hogy mondassék ki, miszerint az említett négy tagnak is osztráknak kell lennie s hogy így a felügyelő tanács törvényileg öt magyar s kilenc osztrákból álljon.

E visszautasítás után, melyhez az osztrák kormány is határozottan csatlakozott, a Tisza-kormány számára, mely az önálló bank felállíthatására sem kapta meg az engedélyt, nem maradt más hátra, mint a lemondás.

Ugyane kérdésről írja legújabbán a „N. Fr. Presse”: Ez óráig nem bizonyos, hogy Tisza lemondása elfogadjatik-e. A mi Ausztria állását a bankkérdésben illeti, a Magyarországnak most végbemenő események által ez alig alteráltható. Az osztrák miniszterek a lehetőség határáig, sőt tán egy lépéssel azon is túl mentek; a további engedékenységgel azon következménye lehetne rájuk nézve, hogy olyan helyzetbe jutnának, mint a minóban a Tisza minisztérium ma van.

A keleti kérdés.

Ignatieff Bécsben.

Ignatieff tábornok tegnap a hatalmak bécsi képviselői közül többieket meglátogatott s azok között Aleko pasa török nagykövet is. Távolléte alatt b. Mondel altábornagy megjelent a „Hotel”-ben, hol Ignatieff szállva van, s ott hagyta látogató jegyét, azonkívül ő felsége főúrai kibálításon fogadta; hasonlóképp cselekedett Falcon effendi, a török nagykövetség első titkára, mi

b. Mondel. Novikoff orosz nagykövet pedig díszobédet adott tisztelőre, melyen csak az Ignatieff és Novikoff család s a követség tagjai vettek részt. Ignatieffnél látogatást tett a tegnapi nap folyamán a cseh tanulók küldöttsége, melyet Ignatieff elfogadott ugyan, de azt jegyezte meg, hogy nincs demonstrációhoz szokva, s egy barátságos hatalom alattvalóitól azt nem is acéptálhatja. Az orosz tábornok holnap utazik el Bécsből.

Az új török kormány.

Konstantinápolyból jelentik, hogy a császári „hatt”, mely Edhem basát nagyvezérré nevezi ki, kifejezést ad a szultán azon szilárd akaratának, hogy az alkotmány életbe léptetessék. A „hatt” a képviselői kamra elé terjesztendő több tervet sorol föl, különösen a belügyi kormányzatra vonatkozólag a decentralizáció alapján, továbbá a tartományok helytartóinak igazságság választására, s végül a pénzügyi újjászervezésére vonatkozólag; záradéklal jelenti, hogy a szultán európai pénzügyi kapacitásokat fog alkalmazni.

Szamih basa Kréta kormányzójává nevezett ki; Odian effendi Konstantinápolyba hivattott.

A hatalomra került török kormányfőfiakról a következő adatokat olvassuk:

Kadri basa, az államtanács elnöke, még nem volt miniszter, sok éven át konstantinápolyi praefectus volt.

Csamich Othman effendi örmény származású képzett finansziér; több éven át kereskedelmi államtitkár, és az államadóssági bizottság igazgatója volt. Ő az első keresztény kereskedelmi miniszter.

Djevdet basa a porta történetírója, sok commentárt írt a török törvényekhez; a legtöbb tartományban működött már mint kormányzó, ismételtelen volt igazságügyminiszter; jeles adminisztratorknak mondják; ő lett a belügyminiszter.

Assim basa a Duna-vilájet kormányzója volt eddig; még nem volt miniszter.

Costaki Adossides effendi belügyi államtitkár szintén örmény; egykor Kreta tartomány elnöke volt.

Othman effendi Sakis, a közoktatásügyi államtitkár több miniszteriumnál hivatalnokoskodott, szintén keresztény.

Sadyk basa, a Tuna-vilájet kormányzója több ízben volt pénzügyminiszter, egy ízben pedig smyrnai kormányzó.

Ali basa, a drinápolyi kormányzó, legutóbb hercegovinai kormányzó volt.

Ahmet Vefik effendit, az alsóház elnökét, szabadlevél embernek mondják, többször volt igazságügyminiszter.

Midhat bukása.

Mithad basa bukásának okai ma már számos változatban fekszenek előttünk. Első sorban említendő egy hivatalos színezett konstantinápolyi távirat, mely szerint „Midhat basa összeesküvést szervezett Abdul Hamid megbuktatására és Murad trónra emelésére. Vasárnap és hétfő közti éjjel Mahmud Damat basa, Redif basa és a rendőrmíniszter összegyűltek a szultán palotájában s rábeszéltek a szultánt, hogy Mithad basát száműzze, kinek bűnös voltáról bizonyítékokat mutatnak föl. A szultán szabad választást engedett Mithadnak: felségárulás miatt törvényszék elé állítani, vagy száműzetésbe menni. Midhat a száműzetést választotta, s Brindisbe vitette magát. A „hatt”, mely Mithad letételét tudatja, az alkotmány 113. cikkére hivatkozik, mely a szultánnak hatalmat ad mindazokat száműzni Törökországból, kik az állam biztonságát veszélyeztetik.”

E képtelenségnél inkább érdemel figyelmet, amit a bécsi főhivatalos „Pol. Corr.” jelent: „Mithad basa bukása egy hosszú idő óta előkészített ő-török cseleszövény eredménye. A megbuktatott nagyvezért azzal gyanúsították ellenségei, hogy az Ozman uralkodóház eltávolításán dolgozik. A gyanúsítások még Abdul Aziz szultán letételének idejéből datálódnak, de csak az utolsó „nagy tanács” óta öltöttek komolyabb terjedelmet. Midhatnak sejtelve sem volt, mi készül e lenne. A szultánhoz hivatta fogolyának nyilvánított és stante pede a császári yachtra szállított, melynek az volt megparancsolva, hogy haladéktalanul utra keljen vele, s Metelin szigetén szállítsa őt partra.”

Más felől viszont az eseményt orosz fondorlat művének tekintik. Az aknának még Ignatieff tábornok Konstantinápolyban időzése alatt kellett volna felrobbantania, de bizonyos körülmények folytán csak most robbant fel az, de most is csak félig, minthogy nem az orosz jeltől, hanem Edhem basa lett a nagyvezér.

Van továbbá olyan verszió is, mely a nyugati, sőt egyenesen a bécsi befolyásnak tulajdonítja a válságot.

A román miniszterválság.

A román miniszterválságot Károly fejedelem azon törekvésével hozzák összeköttetésbe, hogy az orosz és török kormány egyaránt elismerje Románia semlegességét, mely esetben a fejedelem készséggel nyilatkozik, mindkét állam hadának román területen bizonyos utvonatokat átengedni, melyek azután a többi román és semleges területtől elkülönített részt fognának képezni. Mint-hogy a kormány néhány tagja határozottan Törökország részére akar állni, bekövetkezett a miniszterválság.

A „Timpul” jelentése szerint az új kabinet a következőleg alakult meg: Bratianu elnök és belügy-, Jonescu közoktatás, Chitza igazságügy-, Cernát tábornok hadügy-, Campianu külügy és Codrescu pénzügyminiszter. — E névsor híre azonban még megerősítésre vár.

A békétárgyalás.

A török-szerb békétárgyalások újabb stádiumba léptek, miután Edhem basa visszavonta a Mithad által szabott feltételeket s kijelentette, hogy a háboru előtti status quo alapján hajlandó békét kötni. A bécsi főhivatalos „P. Corr.” szerint a porta tényleg minden anyagi biztosítékokkal kész lemondani, s kívánságait a következőkben foglalta össze: Azon jogot igényli, hogy Nándor-fehérvárból diplomatiail képviselők legyen; az örmények (katholikusok) és zsidók egyenjogúsításának a szerbekkel; azt kívánja, hogy a szerb kormány a saját területén fegyveres csoportok alakulását meg ne engedje; s azok betörését török területre megakadályozza; hogy titkos, a szomszéd török tartományok nyugalma ellen összeesküvő társulatok alakulását meg ne engedje; hogy a meglévő szerb várakon kívül újakat ne emeljen s a várakban a szerben kívül a török lobogó is kitűzendő.

„Nem szenved többé kétséget — írja a „P. Corr.” — hogy a szerb kormány, mihielyt az idézett pontok közül csak néhány is a szükséges körülményre talált, a porta által a békétárgyalások számára ajánlott alapokat azonnal elfogadja, s azonnal külön küldöttet meneszt Konstantinápolyba.”

Táviratok.

Bécs, febr. 7. A Tagblatt jelenti: A szerb kormány csak akkor fog Konstantinápolyba megbízottat küldeni, ha az új török kormány az előde által fölállított békéfeltételeket a tárgyalások alapjául hivatalosan elismeri, továbbá ha e feltételek némely pontja gyökeres változtatás alá vették. A szerb kormány nem adhatja meg a portának azt a jogot, hogy Szerbia belügyeire befolyást gyakoroljon. Azon pontokat, melyek a zsidók és katolikusok egyenjogúsítására, s titkos társulatok alakítására vonatkoznak, Belgrádban határozottan perhorrescsikják. A belgrádban székelő török biztos ellen szintén kifogást tesznek.

Glaacz, febr. 7. A mult csütörtökön 40 basibozuk átkelt a Dunán Flamanca mellett. A törököket a dorobanczok megtámadták s kettőt elfogtak, egyet megöltek közülük. A többi elfutott.

Konstantinápoly, febr. 7. Egy hivatalos kommuniké ezeket mondja: Miután a szultán proclamálta az alkotmányt, mely minden alattvalónak egyenlőséget biztosít, s parlamentaris kormányt állít fel az absolut helyett, minden hivatalnok, a nagy ugy mint a kicsiny tartozik alkalmazkodni az alkotmány szabványaihoz. Ennek dacára Midhat az alkotmány szellemével ellenkező irány felé hajlott s bizonyos kézrekerült akták arra mutatnak, hogy a szultán által feladott absolut hatalom más kezek által lett gyakorolva. Néhány egyén terveket kavcsolt a szultán előjogai és a politikai nyugalom ellen. Midhatnak kötelessége lett volna ez üzelmeket megakadályozni, azonban engedte történni, hogy az eltávolított absolut kormányzat más formában gyakoroltassék. A szultán ekkor elhatározta Midhatot száműzni, hogy saját jogait valamint az alkotmány szellemét megőrizze.

Konstantinápoly, febr. 7. Biztosan állítják, hogy Mithad pasa a szultán parancsai iránt mutatott ellenállással vádoltatott s diktatóri hatalmat akart gyakorolni. — A „Levant Herald” egy jelentése szerint a palota-marsall jelenté Midhatnak a száműzetést, okmányokat mutatott neki elő, hogy összeesküvésbe van bonyolódva. Midhat felkiáltott, hogy ő orosz összeesküvés áldozata lett.

A képviselőház ülése.

A ház febr. 7-iki ülésében több kérvény bejelentése után Molnár Antal előadó jelenté, hogy az állandó igazoló bizottság Hodossiu Józsefet végleg igazolt képviselőnek mondta ki. — Szivák a kérvények sorjegyét, Fröhlich a zárszámadási bizottság jelentését mutatta be a gömöri vasuti kölcsön tárgyában. A ház utóbbi ülésében tárgyalat apróbb közigazgatási tvjavaslatok harmadszori felvételében is elfogadtatván, tárgyalás alá vétetett Wodianer Béla mentelmi ügye. A mentelmi bizottság ez ügyben „figyelembe véve azt, hogy a fentebbiekhez képest, az elkövetett vesztegetési cselekmény és Wodianer Béla országos képviselő személye között a legcsekélyebb összeköttetés nem tűnik ki az adatokból; a bizottság jelen esetben zaklatást látván, a tornai kir. járásbíróhoz kérvényt visszautasítandónak, s a Wodianer Béla országos képviselő mentelmi jogát fentartandónak véleményezi.”

Miklós Gyula: Több irat folólvassását követeli, a mi megtörtént. — Farkas, ki a kérdéses választásoknál, mint a választó bizottság elnöke működött, konstatálja, hogy több választó 20, 30, 50 frtra terjedő bankjegyeket mutatott be azon kijelentéssel, hogy azon pénzt azért kapták, hogy Wodianer Béla képviselő jelölre szavazzanak. A kiadás mellett szól.

Ragályi Gyula: A kiadás mellett szól, azt fejtgetvén, hogy Wodianer érdekében áll, hogy magát a fölmerült vádak alól tisztázhassa. — Szilágyi Dezső: Az 1848. előtti jog azon cselekményeket, melyről Wodianer vádoltatik, nem tekinté bűntényeknek, 1861-ben ezen jog állított vissza, a törvény pedig, mely az említett cselekményeket bünteti, később alkotmányjog, sem mint a kérdéses cselekmények elkövetetté: mind-ezen okokból szóló a mentelmi bizottság felfogását és véleményét védi. — Simonyi Ernő: A kiadás mellett szól. Az összefüggést abban látja, hogy Wodianer volt a képviselő, őt választották meg, rá szavaztak. A zaklatásnak itt semmi nyoma sem forog fenn. Beszéde további folyamán Szilágyi Dezső ellen polemizál. — Simo-fay János: A kiadás ellen nyilatkozik. — Degenfeld Lajos gróf előadó ismertetvén a bizottság álláspontját a bizottsági vélemény elfogadását ajánlja. — A ház nagy többsége (a kormány össze tagjai tartózkodtak a szavazástól) elveti a bizottság véleményét, és Wodianer Béla mentelmi jogának felfüggesztését határozza el. — Ezzel az ülés véget ért.

A felsőház ülése febr. 7-ikén.

A főrendiház mai ülésében a képviselőház jegyzője áthozta a képviselőház által végleg elfogadott törvényjavaslatokat, melyek véleményadás végett a hármaz állandó bizottsághoz tételezt át. Az elnök jelentést tett arról, hogy a halmi járásbírósg Perényi Lajos b. mentelmi jogának felfüggesztését kéri. A mentelmi bizottságnak adatott ki. Ezzel az ülés véget ért.

A lapok a válságról.

A „Hon” azon véleményben van, hogy ha az osztrákok el nem fogadják a magyar álláspontot: akkor az uralkodó tetszésétől és a parlament akaratától függ az, hogy a Tisza-kormány megmaradjon, vagy elmenjen és helyet adjon másoknak. Az első esetben még nehéz munka vár a kabinetre. Utóbbi esetben Tisza bizonyára birni fog annyi önzetlenséggel és elfogulatlansággal, hogy az ellenzéki pártnyalatok szöba jöhető államfőfiainak szabad versenyt enged, sőt nyit az uralkodó és később a nemzet előtt: habár, mint a korona tanácsadója, addig, míg azon állásban van, kötelessége őszinté véleményét mondani a kérdések és pártállások minden lehető következményeire nézve is. A „Hon” ha már az önálló bank nem lesz lehetséges — még e parlamenti experimentumokat is fűdösebbeknek, hasznosabbaknak tartja az országra nézve, mint a mostani kinos állapot, vagy a Tisza-kormánynak hasonló helyzetben további maradását vagy visszatartását. Hogy pedig ennek a válságnak gyorsan le kell folynia, azt nemcsak az ország érdeke, de az ügy természete is követeli.

A „Közvélemény” megjegyződése az, hogy Tiszának a mostani helyzettel szemben a törvény nem azt írja elő, hogy lemondjon, hanem hogy hajtsa végre, a mit a törvény rendel. Az ő kötelessége, miután az egyezés nem sikerült, javaslatot tenni ő felségének az ország önálló törvényes intézkedési jogából kifolyólag oly irányban, hogy az ország jogai sértetlenek maradjanak. S csak akkor, ha ezeket megtette és ha a korona netán visszautasította, csak akkor lenne szabad Tisza Kálmánnak lemondani. Tiltakozik azért a törvénykönyvvel kezben, hogy valaha egy magyar kormány azért bocsátassék el, és egy magyar parlament azért osztassék fel, mert az osztrák propositiókat el nem fogadja.

A „Nemzeti hirlap” szerencsének tartaná, a Tisza-kabinet lemondását, mert ez megadná a lehetőséget nemcsak a bank-, hanem a vámkérdésnek is kedvezőbb megoldásra, mert nézete szerint a jelen kormányval és májusi banktervével együtt bukik a májusi egységnek a vámkérdésre vonatkozó része is. Szóval, ha a minisztérium, mely a májusi vámgörvesség mellett már engagirozta magát, lemond: Magyarország e kérdésben is szabad kezet nyer. Hogy bírná-e azt felhasználni? az más kérdés.

A „Pesti Napló” megkérdezi, hogy az, kitől tanácsot kér a felség, vessen számot magával, nehogy azon hibába essék, melybe előde, hogy oly feladatára vállalkozik, melyhez nem ért s melynek megteleini nem képes. Ha Tisza bukott, áll még Magyarország, s ha egy rossz politika felsült, egy jobbát siker követhet. A nemzet nem mondhat le önmagáról, sem törvényes jogáról azért, mert nehéz kormányválság van: iparkodnia kell segíteni magát, s meg van győződve, hogy túléli a mai bajt. De vakon ne kövessen többé senkit, mert gödörbe eshetnek mindketten. Sok el van rontva, sok idő van vesztve, de jöünk ép és szenteitett törvényeink a korona és a nemzet egyetített védelme alatt állnak.

Párisból

(Saját levelezőnkől.)

Páris, febr. 4-én.

Az 1878 évi párisi nemzetközi világkiállítás ügyét ismét egy váratlan kellemetlenség érte t. i. az osztrák képviselőházban a budget-bizottság elvetette azon 600,000 frtot mely a párisi

kiállítás végett lett föl véve. Ezzel ugyan nincsen még az kimondva hogy az osztrákok visszatartandják magukat a jövő évi kiállítástól, de mindenesetre hátrányos befolyást gyakorolhat ezen körülmény a kiállítani szándékozó iparosok buzságára.

Mig a külföldön több oly jelenségek merülnek föl melyek a jövő évi kiállítás sikerét igen kérdésessé tehetik, addig itt e fenyegető körülményeket föl sem véve egész odaadással dolgoznak a nagy munkán.

Mars mezéjén, a Trocadéron ezer meg ezer kéz dolgozik, milliók vannak folyóvá téve hogy a nagyszerű palota a kijelölt időre pontosan elkészüljön.

Csarnajeff a reggeli vonattal elutazott, Whigt szigetére megyen, innen pedig Londonba. Mint halljuk a szláv barátok Angliában meeingeket akarnak tisztelőre rekdezni, melyek alkalmával Csarnajeff, mint szónok fogja megkísérteni a törököket elpáholni (mi nem is oly veszelyes mesterség mint karddal.) Vagy két hét múlva ismét visszatér Párisba s akkor az itten élő oroszok egy nagy tüntetést fognak tisztelőre rendezni.

Oroszországból ideérkező hírek mint megmáshatlan tényi jelenti a csárnak lemondását fia javára. A kormányzást e szerint már is az utóbbi vezetés s az ünneppélyes átruházás már márcziusban történnék meg.

A szerb-török békekalkudozásokra vonatkozólag reménylik hogy azok sikerre fognak vezetni, közlik már azt is miszerint Szerbia kinyilatkozatta volna hajlandóságát Alexinat s Deligrad erődk megrszmmissítésére.

A parlamentnek köztársasági tagjait meglehetősen izgatottságba hozta azon szigorú rendszabály, melyet egy radicalis lap ellen alkalmaztak midőn a büntető bíróság részéről 3000 franknyi bírság s három havi fogság mellett még hat hónapra föl is függesztették.

Ez az első eset arra, hogy egy lapot fölfüggesztettek volna mióta a császárság elbukott.

A császárság idejében is csak igen kivételes esetekben alkalmazták e törvényt s ha jól tudom ugy mindössze csak három lap lett ily büntetés által sújtva.

Köztársaságiak egyik árnyalata t. i. az unió ma ez esemény megbeszélése végett párt ériekezetet tartott s itt igen hevesen kikelték az érintett szigorú rendszabály ellen, mely a sajtószabadságot fenyegeti. Majd egyik tag azon indítványt tette, terjesztessék a képviselőház elé egy javaslat mely azon törvénycikkek megváltoztatását célozza, melynek alapján a „Les Dites de l'homme” című lap föl lett függesztve. Ez indítvány elfogadtatott.

Kilátás van arra, miszerint a mérsékletes köztársaságiak is támogatni fogják ezen javaslatot s így valószínű hogy a kérdéses törvénycikkek megfog változtatni.

Az első arondissemment az ujoncszedés megkezdetett, tegnap olvasták föl a kötelesek neveit, melyek közt Napoleonnak is kellett volna szerepelnie, mivel most tölti be 20-ik évét; ez azonban nem történt meg mert a bizottság nevével kitörölte a kötelesek létszámából.

Br. d'A.—S.

Tanügy.

Torda-Aranyosmegye tanügyi állapota.

A volt Tordamegye és Aranyosszék, a közoktatási m. kir. miniszternek 1874-évről a mult hónapokban kiadott jelentése szerint tanügyi tekintetben utolsó helyeket foglalnak el majdnem a tan-kötelesek iskolabájáró százalékát előtűntető tértéken; a 72 megye vidék és szék között Tordamegye 69-ik, Aranyosszék pedig 71-ik helyen fordulván elő.

Az új területi felosztás, a közigazgatási bizottság intézménye s a nyújtott új szabályrendeletek igen jókorny hatást gyakorolnak a további fejlődésre.

A területi felosztás azért, mert a tanfelügyelő egy kikerekített megye ügyeivel bajlódik csak s az iskolák rendezését, mely pontokon leendő építést a megye érdekében tervszerűen viheti keresztül, a mig a közigazgatási bizottságban s az új szabályrendeletekben a tanfelügyelő oly hatalmas tényezőkre talált, melyek nem csekély mértékben képesek lendíteni a tanügyen.

Legfőbb baj volt eddig, hogy a tanfelügyelő eddig csak lebegő állást foglalt el a megyében s a közigazgatási tisztviselők igen sok helyütt csak kegyelemből fogvaatosították megkezevesényeit.

Most már e bajon segítve van mert a tanfelügyelőség ma már elválaszthatlan részét képezi a közigazgatásnak s annak tisztviselőivel — a közigazgatási bizottság utján is, de személyesen is rendelkezik.

Azonban ezen elmékedétfélbeszakitva nyújtunk tanügyi képét Torda-Aranyosmegyének, azon kimutatások alapján, melyek a közigazgatási bizottság rendelkezésére bocsátattak

A megye (143) községében van összesen 179 iskola; állami 2, községi 1, felekezeti 176.

A megye 7 községe (Ruha-Egres, Nyágra, Csértés, felső Peterd, O-Sz-Király, M-Szakáll, Soos Szt.-Márton) valamint eddig, ugy ma sem bírnak semmi féle iskolával; 11 községben pedig az iskolaépítés foly úgy hogy a jövő tanévben az isk-

koláztatás feltétlenül megkezdődhetik; a községekben azért a tanítás folyó bérházakban.

Létezik Tordán, Aljárában, M.-Bogátonszidő zugiskola; M.-Bogáton pedig nyilvánossági joggal fejnem ruházott magán iskola.

Ugy az iskolával nem bíró községek, valamint a zug és magán iskolák ügyét tanfelügyelő a közigazgatási bizottságba tette s a határozat a legközelebbi ülésen várható.

Működésben van ezen iskolák mellett 162 iskolaszék és 1 állami iskolai gondnokság; 160 felekezeti 2 községi; 16 iskolánál a régi iskolaszékek működnek.

Tanító van 188; képesített 112; nem képesített 76.

Tanköteles gyermek van 6—12 évig 12753 13—15 év 4984 összesen 17,737. Egy tanítóra tehát esik 94 tanköteles.

A tanköteeseikből elemi iskolákba jár fiú; 5410; leány 3120; összesen 8530; ismétlődő iskolába jár fiú: 911; leány 564; összesen 1475; felsőbb nép vagy polgári iskolába jár fiú 35, leány 3, összesen 38; — magán intézetbe jár fiú, 1, leány 2, összesen 3. Közép tanodába jár fiú, 165, leány egysem. Az iskolába járók főszvege 10,211.

Az iskolába járók vallásra nézve; rom. cath. 396. g. cath. 4792; g. keleti 2246; helvét hitv. 1802; unitarius 901; ágostai hitv. 46; mózes vallású 29; összesen 10,11. Nyelvre nézve iskolába jár magyar 3129; román 7038; német 3; cigány 12 zsidó 29, összesen: 10,211.

A fentebbiek szerint a tankötelesek 57 $\frac{1}{2}$ százaléka iskolába jár.

Ezen eredményt ugyan nincs mihez hasonlítani, mert a régi Tordamegyét ketté szakították s Aranyosszék is, mint külön tanügyi terület vétetett figyelembe; azonban átlagosan mégis 18% haladást észleltünk a régi Tordamegye 39 százalékaival szemben.

A mi magát az iskolák felszerelését illeti, különösen a felekezeteknél, sok kívánnivalót hogy fenn; némelyekben a padok, térfékek, fali táblák s más felszerelvények majd nem teljesen hiányzanak, másoknál pedig igen kezdetlegesek és hiányosak, úgy hogy mint iskolák egy sem szolgálhat.

E tekintetben is — mint tudjuk — tétezt más intézkedés az egyházi főhatóságoknál s első volt a g. kath. érsek, a ki papságának felelőssége terhe alatt megrendelte, hogy az iskolákat kellően felszerelje. A fennálló iskola épületek nem csekély része a törvényszabványinak nem felel meg; e tekintetben nagy érdeklődés mutatkozik, a községek iparkodnak iskoláikat a törvényben kifejezett módon átalakítani. Különben is ez ügy szintén a közigazgatási bizottság előtt áll s üd-vös intézkedését rövid idő alatt várjuk.

Torna helyek s felszerelvények egy pár helyen vannak; fa iskolák szintén; úgy hogy a tanfelügyelő e bajon segített erőlyes intézkedést kért a közigazgatástól.

S valóban el kell szomorodnunk látva a köznyit, mely mutatkozik e tekintetben első sorban a tanítóknál, a községi előjárónál stb. A legjobb torna és farskola helyek pusztán bevernek és a tanító restel egy kapavágást, vagy egy torna esküzt összeadni, ha már épen nem jelenti fennebb a dolgot ezek megosnolásáért. Az illető községeknek talán sikerülni fog e köznyit kiverni a tanító nagy részéből.

Az ismétlődő iskolázás egészen keresztül vihető nem volt; mert addig még kevésbé volt keresztül vive. Az eddigiekhez képest itt is haladást észleltünk.

A tanév rendesen csak szeptember végén, october elején és néhol épen novemberben veszi kezdetét, a hiba az előjárókat, tanítókat és a papokat illeti, a kik úgy látszik, nem a legnagyobb buzgalommal szolgálják a tanügyet.

A román papságot illetőleg indolens; mindig figyelmeztetésre, rendeletekre mozdul, vagy épen nem mozdul. Addig, a mig szolgálhatnának a tanügynek — saját népek érdekében — hirlapi polemikát folytatnak egymással, hogy mennyit tesz ez vagy amaz, mint a tordai g. kath. eseperes teszi.

Ennek az esperesnek kerületében egy tiszteletes g. kath. iskola nincs és több községekben ismételten áll; s mig is megtámadja az indali román esperest, a ki egész életében, úgy most is a tanügy érdekében fárad; a legpontosabban hajtja végre egyháza és közigazgatása rendeleit s minden községben iparkodott iskolát — jó karban — felállítani.

Más tekintetben baj nincs, most a felekezeti féltékenység elveszté erejét és e tekintetben semmi összeütközés az egyházak s kir. közeg között észlelhető nem volt.

Az eddig kimutatott eredményt a közigazgatási bizottság s illetőleg a tanfelügyelő intézkedéseinek köszönhetjük.

Mert a törvény újabb rendelkezései végrehajtottak; a megye statisztikai táblázatai összeállítottak; iskolaszékek megalakítottak; a kötelező iskoláztatás, a kiadott rendelet szigorú fogantatásával kereszttel vitetett: a zug és magán iskolák, úgy az iskolával nem bíró községek összeirattak stb. stb., mely intézkedések a további rendszeres munkát hatalmasan fogják előmozdítani.

A tanfelügyelő működésének köszönhető, hogy a szolgabíróknak az az iskola látogatás és a hiá-

nyok feljelentése felsőbb helyről megrendeltetett, a mi a tanügyre nagy előny, mivel a szolgabírók minden két hónapban tartoznak meglátogatni a községeket.

A mi az újabb építkezéseket és javaslatokat illeti, első helyen kell megemlítenünk a tordai polgári iskola felépítési ügyét; a mérnök a tervet most dolgozik, ha jól tudjuk a pénz számba vétetett s ez mintegy 20.000 fortra megy, Reményünk van hozzá, hogy ez évben a polgári iskola első osztályát megnyitjuk. Ugyan csak Tordán egy kised-ovoda van alakulóban. Törökzen egy községi iskola terve lett felterjesztve; úgy Egerbegyen egy leány iskolás.

Rövid néhány hónap alatt e mozgalmak állott elő tanügyünk terén Torda-Aranyosszegyében. Nem sok, de nem is kevés tekintettel arra, hogy tanfelügyelő Moldován Gergely ur egy átvett egész irattárral kellett megismerkednie és sok hiányt kipótolnia.

De csak haladunk, mert a jóakarat nem hiányzik a tehetséges, két-három év alatt birni fogunk rendezett iskolákkal.

Adja Isten!

Amicus.

Logi rovat.

Semmitőszéki döntvények.

23385/876. Valamely belföldi és bécsi biztositó társaság közt keletkezett viszonybiztosítási szerződés érvényesítésére irányított kereseteket belföldi kereset. bíróság illetékessége alá nem tartoznak, ha utóbbinak hazánkban sem képviselője, sem ingatlan vagyona nem létezik, a szerződés pedig Bécsben kötöttet: ha mindjárt a belföldi társulat igazgató választmánya által nálunk lett is helybenhagyva. — Az, mint a szerződés teljesítési helyének illetősége sem állapítható meg, ha a bécsi társulat, mely a biztosított felekkel nem szerződött, az esetleges fizetéseket bécsi telepén igérte teljesíteni. — könyvkivonatára fektetett követelést illetőleg sem lehet a hazai bíróság illetékes, ha a kereset első sorban a szerződés érvénytelenítésére irányoztatik, s a számla követelés csak az érvénytelenség kimondásának következményül szolgál.

18266/876. Sommás eljárásban is a végrehajtás szorgalmazásáért járó költségek felszámítható, azok az ellenfél ellenében megállapítandók.

Legfőbb ítélőszéki döntvények.

9862/876. Az ügyvédnek a behajtott pénzre még az esetben sincs visszatarthatási joga, ha az oly szóbeli egyességen alapszik, mely szerint egy egyéb ügyeinek befejezéseig abba beleegyezett.

A „KELET“ magán-táviratai

Feladatott Budapestén febr. 9 d. e. 10 ó. 15 p.

Érkezett Kolozsvárra febr. 9 d. e. 12 ó. — p.

Tisza Kálmán miniszterelnök átadta Ő Felségének lemondását. A király az ő ajánlatára felhívta Bécsbe Majláthot és b. Sennyeyt és megfogja hallgatni az összes titkos tanácsosokat.

Az angol trónbeszéd sajnálatát fejezte ki a felett, hogy a porta nem fogadta el a conferentia javaslatát, melyek a trónbeszéd szerint nem sértik Törökország függetlenségét és területi integritását; a conferentianak azonban meg van az az eredménye, hogy kitünt a keleti kérdésben az eurpai hatalmak egyetértése, minek realis hatása is meglesz a török viszonyokra és kormányra. Reméli továbbá a trónbeszéd, hogy a vazal államokkal jelenleg fennálló fegyverszünet becsületes békére fog vezetni.

Szerbia a porta által felajánlott békepontozatok közül ötöt elfogadhatónak nyilvánított.

Ifjaink küldöttsége Triestbe érkezett, hol a rendőrség kereszttutakot vitte őket szállásukra. A tüntetés kikerültetett.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. febr. 9.

— Az „Ébredés“ egyik közelebbi számában megjelent E. Kovács Gyula művezető urat, hogy miért nem szolgáltat neki is színházi ujdonságokat, holott a „Kelet“-nek „referál“. Erre mi tegnapelőtt felvilágosítottuk, hogy a művezető úr felkérésünk következtében közölte velünk kérdései híreket. Az „Ébredés“ erre tegnap számban olyan tragerhez méltó conservatív finansági bongan reflektál, mely eddig irodalmunkban páratlanul és egyenlő színvonalon áll az „Ébredés“-sel. Anélkül hogy önmagunkat is e niveau-ra le ne süllyesztjük: nem válaszolhatunk e hangon. Ráfogásaiaval és ferdtéseivel szemben azonban hivatkozunk a színházi titkár urra, ki nek irodájában és jelenlétében rovatvezető munkatársunk E. K. Gy. művezető urat a múlt héten, pénteken színházi hírek közlésére kérte föl, minek következtében szolgáltatna is a művezető ur kérdése ujdonságot lapunknak. Ez, úgy hisszük, kellő világításba helyezi az „Ébredés“ morálját, ha ugyan nem jellemezni azt eléggé az általa használt piaci modor s az a beismerése,

hogy E. K. Gy. urra csak azért fogta rá az öndicsőítés rágalmát, mert ő (az „Ébredés“) ezt olvasta ki a sorok közül!

— Gr. Mikó Imréné, mint a muzeum elnökének emlékeztet f. év március 18-án fogja megünnepelni az erdélyi muzeum-egylet. Ez alkalommal gr. Eszterházy Kálmán a redoute-teremben emlékbeszédet fog tartani. Másnap az egylet közgyűlést tart, melyben az elhunyt helyét új elnökkel fogja betölteni.

— Ft. Kriza János néhai unitárius püspök areképet két példányban Sárdi István tanító képezései tanár ur a napokban végzte be. E képek folyó hó 9, 10 és 11-én pénteken, szombaton és vasárnap d. e. 11—12-ig az unit. collegium nagy halltermében közszemlére lesznek kitéve, a mire az elhunyt költő és tudós azon barátai és tisztelői figyelmét, a kik szívesek voltak e képek létrejöttétől becses adományaikkal elősegíteni, valamint más érdeklődők figyelmét is tisztelettel felhívják Dr. Gyergyai Árpád b. elnök. Péterfi Dénes, b. tag és indítványozó.

— A „Három pár cipő“ című bécsi életképet elevenítette föl tegnap a színház. Az előadás igen jó volt s a közönség pompásan mulatott. A szereplők mindnyájan elemőkben voltak s a legrózsásabb kedélyességgel tettek eleget szerepeiknek. Különösen ki kell emelnünk Balogh-né asszonyt, ki a takaros kis schusztárnéből oly kedves alakot teremtett, játékában annyi mesterkedetlen kedélyességet és jellemző bohókódsát érvényesített, couplet-ét pedig olyan szépen, kedvesen, tele elevelességgel énekelte, hogy még felvont közben is megtapsolták. A többiek közül Szombathelyi a cipészben, Kassai a színházszolgában, Gerecsné az énekesnőben, Márczel pedig az éjlovagban mutattak be igen jó alakokat.

— Pénztár-dézmálás. Major Mihály kolozsvári vendéglőjében tartózkodott néhány napig Schönfrucht Ferdinand munka nélküli szabólegény. Tegnap este hálótársával beszéd közben az anyám és tied felett is cserélt eszméket; mi azonban nem valami féayes sikerrel jutalmazta őket. Schönfrucht a nyitva állott „kelneri“ba ment társa biztatására, miután úgy mond, „neki részesek a keze és meghallhatná a pénzesőrgést“ és a fiók-ból egy párszor „szedegetett“ hogy mint mondták egy kis utraवलójuk legyen. A nemezis utolérta azonban egy rendőr képeben és így aligha nem lesz kényszerülve elutasítását egy kis időre elnapolni.

— Egy erdélyi ember török bey. Tudósításainkban többször említett meg Iskender bey ezredet, ki mint Abdul Kerim pasa megbízottja vett részt a magyar küldöttség tiszteletére rendezett ünnepélyességeken. Iskender bey eredeti neve Frits Gusztáv volt. Honvédeink bizonyosan emlékeznek e névre, — szül. 1820-ban Alsó Fehér megyében. Katonai tanulmányait a n-szebeni lyceumban végezván, 48-ban a 24-ik honvédszázalóhoz lépett be kapitányi ranggal, hol nemskára örnagygyá léptetett elő. 49-ben mint alezredes menekült Kossuthal és Battyányival Vidinbe, itt Iskender név alatt Törökországba ment. Igen számos ütközetben u. m. a pancsovai, szolnoki (Damjanichfal; itt decoráltatt) isaszegi, tápió-bicskei, nagysarlói, váci, komáromi; debreceni, aradi csatákban és Buda ostrománál vett részt. N.-Váradon muszka fogságba esett. Török hadjáratai a következők: 52. Montenegróban mint Omer pasa törzsfőnöke; 53-ban és 54-ben Transkaukasiában és Georgiában Abdul Kerim alatt, ki akkor musir volt. A krimi háború után az osztrák kormány megkeresésére Syriába deportáltatott, mert az oroszok ellen harcoló magyarokat pénzzel segítette. Liberalis nézetei következtében előléptetése ezalatt igen sokat szenvedett. Csak egy évvel ezelőtt lett ezredessé. Az alkotmány kihirdetésével helyzete tetemesen javult, úgy hogy kinevezetését tábornokká legközelebb várja.

— Bányai György a helybeli önk. tűzoltó-egylet alapítói közé lépett, és tagsági díját három évre már be is fizette, mit ez egylet ezenel köszönettel hoz nyilvánosságra. Az önkéntes tűzoltó-egylet parancsnoksága. Kolozsvárt 1877. febr. 8-án.

— A kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1877. febr. 10-én szombaton délután 5 órakor a városház tanácssteremben természetudományi estélyt tart, melyre a t. cz. községséget tisztelettel meghívja. Tárgy: Török Aurél, az emberi szervezet munkaképességéről. A titkár,

— Tüz. Disznódon szerdán két gazdasági épület égett hamuvá, még mielőtt a szebeni tűzoltók odaértek. Ezek is elmentek papot vetkeztetni.

— Gyujtogatás. D.-Szt.-Mártonba ma 18-ikán S. polgárnak csúre leégett, tegnapelőtt szintén ezen polgárnak, egy más telkén lévő csúre hanvad el — mind a két egymást követő tűz a hajnali órákban tört ki — kétség az iránt nincs hogy bosszuló kezektől támadt a tűz, de a tettesek kikutatása mindenütt bajos de itt, hol semmi rend nem létezik épen lehetetlen. r. l.

— Eső után köpenyeg. Gyula-Fehérvárt az uzsora törvény tárgyában, az ottani helyettes polgármester, a múlt péntek délutánra egy rendkívüli közgyűlést hívott össze a mely azonban minden eredmény nélkül elszölt.

S.

— A s.-sz.-györgyi tűzoltó-egylet, zászló anyának Bogdán Andrásné urhölgyet, mint az

egylet jótővőjét kérte fel. Bogdán Andrásné a zászlóanyaság tisztét el is fogadta.

— A közegészségügyi bizottság S.-Szt.-Györgyön megalakult. Első gyűlése e hó 4-én tartotta meg, melyen elnökkel Molnár Sámuel, jegyzővel Málk József választattak meg.

— Nyilvános számadás a folyó hó 5-én a „Mária Valeria“ árvaház részére rendezett gyermekmulatság bevételei és kiadásairól. A. Bevétele. Jegyekből 966 frt 50 kr. Felülfizettek: Bákésy Károly 1 frt 50 kr, Kiss Ferdinand 1 frt, Verzárné 3 frt, Egy névtelen 9 frt, Rosenberger Albert 1 frt, Popper Károly 2 frt, báró Bornemisza Ignác 5 frt, Bartha Lajos 3 frt, összesen felülfizetés 26 frt 50 kr. Aprólékos bevétel 4 frt 80 kr, összes bevétel 997 frt 80 kr. B. Kiadás. Napi költségek a színházi számla szerint. Színpadí vegyes kellékek 5 frt, jegyzetdők, szinpadír, kapus 6 frt, rendőrség 23 frt 20 kr, kémményseprő 1 frt, éjjeli őrk 1 frt 60 kr, seprés 2 frt 60 kr, gyertya 10 frt, disztók s munkások 26 frt, jegykezelésért 4 frt, fűtés és fűtők 16 frt, légszesz és felvígázók 50 frt, hálipadló beállítás 50 frt, padló fénymázolása 25 frt, nyomtatványok, bályeg 17 frt, Pongrácz zenekarának 40 frt, vendégfogás díja és a zenekar vacsorájáért 45 frt, táncmesternek 20 frt, összesen 342 frt 40 kr. A 966 frt 50 krnyi fentebbi bevételből levonva a 342 frt 40 kr kiadást a fennmaradt 624 frt 10 krból a színházi pénztárt illető felelő részben 312 frt 5 kr; összes kiadás 654 frt 45 kr. E szerint az árvaház tiszta bevétele marad jegyekből 312 frt 5 kr, felülfizetésekből 26 frt 50 kr, apró bevételek 4 frt 80 kr, összesen 343 frt 35 kr. Kolozsvárt, 1876. február 7. A rendező bizottság nevében gróf Eszterházi Jánosné, bizottmányi elnök. Szász Domokosné, titkár.

— Három izraelita került közelebbőlre lépve, kik a könnyenhiwő tudatlanokkal játékpénzeket váltogattak arany gyanánt. E mesterséget leginkább országos vásárokon gyakorolták s mániájok abból állott, hogy csinosan felöltözködvé, a vásártéren különböző irányban, de egymást távolról lehető figyelemmel kísérve, a vásáros nép között forgolódott. A legtapasztaltabb feladata kiszemelni az áldozatot, ki őregecske, vagy rendkívüli ostobasága miatt könnyen rászédhető. Legelső kelők mindenesetre annak biztos tudata, hogy az illetőnek pénze van. Evvel beszédbe ereszkedik és titokba előadja, miszerint egy gazdag bojár nagy mennyiségű aranyat vesztett el. Ezután jön a másik jómadár, az első megszólítja, de úgy, hogy a reászendődő is hallja: nem volna-e hajlandó oleón aranyokat venni, mert egy valaki nagymennyiségűt talált s ugyanakkor egy példányt előmutat, kérdi értékét. Felelet az, hogy 10 frtot ér minden darab. Elmennek a találó fölkeresésére. Csakhamar megjelenik a kiválasztottnál a harmadik, nagy titokban félrehívja, megmutat egy rakás „10 frtos aranyot“ és kinnálja 5 forintért darabját, azzal a feltétellel, hogy két hétig senkinek se mutassa. Ekép az egygűy paraszt utolsó fillárt is odaadja a nagy nyeregöny reményében. Egy ilyen mák-virágokból álló kompania került a napokban törvényeszkünk börtönébe. Egy szegény embert minden pénzéből kifosztottak. Teltüket be is ösmerték, nem sokára végtárgyalás elé kerülnek.

— Helyreigazítás. A „Kelet“ csütörtörtöki számában megjelent gyula-fehérvári tudósításomban néhány kellemetlen sajtóhiba csuszott be, u. m. Baruchné Fogarasáról e helyett Baruchné Fogarasánné, „Ávéd Péterné“ e helyett olvasd „Ávéd Jakabné“, „Csiki Imréné a hegyljáról, s a Köblös- Elekes- Albert- Szi-jártó k. a.“ e helyett helyesebben olvasva „Csiki Imréné, és a hegyljáról a Köblös, Elekes, Albert k. a.“. Ezeket a netaláni czélzatos félreértések kikerülése czéljából helyreigazítani kötelességének tartotta Sulpicius.

— Megkegyelmezés. Butkure Vaszil-lie képsáfalvi (Erdély) lakos, 24 éves, egy ot-tani leánynyal szerelmi viszonyban élt. A leány, úgy látszik, nem csak B tkurera, hanem mások-ra is kacsingatott mi Butkurel nagyon bántotta. Többször fenyegette, hogyha a leány hozzá hűlen lenne, vagy önmagát vagy őt meg fogja ölni. Mindig követte a leányt s éber szemmel önködött magaviselete fölött. 1876. évi május 7-én Kupsafalván lakodalmot volt, melyen Butkurea és szeretője is részt vettek. Tánczoközben Butkure észrevette, hogy szeretője másik legénynyal feltűnt bizalmassággal társalkodott. Feltékenysége annyira nőtt, hogy egy társa kését elkérte s fölfegyverkezve leste a leány tetteit. Reggel felé a leány a legénynyal a tornáczra húzódt. Butkure követte őket s megilletődéssel látta, hogy ész-szelelkeztek. Dühle a legnagyobb fokra hágott s észrevétlenül a leány mellé húzódván, a kését tövig annak oldalába döfte, úgy hogy a leány azonnal meghalt. A bíróságok Butkurel önvallo-mása alapján az orgyilkosságnak mondták ki bü-nösnek s halálra ítélték. Király ő felsége halál-büntetést kegyelemből elengedte s elrendelte, hogy Butkure ellen tizenöt-évi, hetenki-nt egy napi börtöl szigorított súlyos börtönbüntetési alkalmazzassék.

— A Dolnay Gyula által ügyesen szerkesztett „Hasznos mulattató“ és „Leányok Lapja“ című ifjusági folyóiratok ez évi második fü-zetei változatos és tanulságos tartalommal jelen-tek meg. Mint házagot pótló, hasznos és gondal-

szerezett folyóiratokat bátran ajánlhatjuk olvasóinknak.

— A magyar ifjuság tiszteletére Haidar bey a császári zenekar karmestere: „Vive la Hongrie“ szimű török magyar indulót szerzett. A zenemű aranyzott czimlapján a hatvanas bizottság jelvénye és egy magyar ifju van ábrázolva, amint Törökországot jelképező növel kezét fog.

— A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minister Szolnok-Doboka megyé-be kebelezett Bethlen községnek megengedte, hogy az ott f. évi aprilis hó 5-ik és 6-kán tartandó országos vásár ez évben kivételesen martius 25-ik és 26-ik napjain tartathassék meg.

Apró hírek.

— Az ungvári „schachter“ elmesztette gégejét, mely nemü foglalkozásban nagy gyakorlatú levén, rögtön meg is halt. — A m. pater-di g. cath. pap egy férfit, kire gyanu volt, hogy nejt elcsábította, fölbölt. — A pápa egészségi állapotának rosszabrá fordulását az időjárás okozta. Most már ismét jobban van. — E hó 27-ének esti 7 óra 20 perce lesz azon időpont, midőn teljes holdfogyatkozásban gyönyörködhetünk mely másfél óráig tart. — Jules Janin, a francia „Feuilleton“ egykori nagyhatalmasságának könyvtára e hó 16-án nyilvános árverés alá kerül. — Az Erny-pörben, Rydl Ignázt olyvalomást tott, mely Korczinszky bünrészsége ellenében felmentőleg hangzik. — Borzalmas jelenetnek voltak a napokban tanui a párisi jardim des plantes látogatói. A medve barlang körül, sok nép gyűlt össze, s egy dajka a karján levő öt éves gyermeket a korlába ültette, hánnan a medvék közé leest. A vad állatok közül egy sem nyult a gyermekhez. Egy elegánsul öltözött férfi hozta ki a barlangból a gyermeket. — N.-V árad hatóságához leirat érkezett, mely azt kérdezi, hogy „esetlegre“ mennyi élelmet tud szolgáltatni a katonaság számára? — Kaposvári szabómaster Ny . . . i-nak neje elhunyan, kite-rített; gyertyák állítottak koporsója mellé. A kimerült férj nyugalomra hajtá fejét, mialatt a hulla meggyuladt. Egy ügyvédjelöltnek volt csak bátorsága, hogy a koporsóhoz rohanjon s fölbölvé az égő hullát, azzal az udvarra szaladjon.

KÖZGAZDASÁG.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Galicziában legújában uralgott keleti marhavész megszünte következtében, az ezen országgrszszel határos törvényhatóságokhoz folyó évi 1405. szám alatt a következő körrendelet intézte:

A legújában vett hivatalos jelentések szerint Galiczia területén a határszélen fekvő Podwoliczkai vesztégintézet kivételével a keletimarhavész immár megszűnván, a múlt évi 23526. sz. a. kelt leirattommal nevezett országgrész ellenében elrendeléseket ezennel hatályon kívül helyezem és erről a közönséget a szükséges intézkedéseknek megtétele végett ezennel értesitem.

Kelt Budapestén, 1877. évi január hó 26-díkan.

Távirati tudósítás

a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzeteiről február 8-áról.

		Ára 100 klg.	
		tól	ig
Gabona	F a j	frt/kr	frt/kr
Buza	bánsági tiszavideki pestvidéki fehérmegeyi bácskai	12 25	—
		11 70	—
		12 30	—
		12 25	—
Rozs	magyar	9 70	9 90
Árpa	takarmány maláta	6 70	7 20
	magyar	7 30	8 55
Zab	magyar	7 50	7 85
Tengeri	bánsági másnemű	5 90	6 —
	káposzta	5 70	5 85
Repcze	bánsági	—	—
	magyar	—	—
Köles	magyar	5 50	5 70
Szokvány (Uance)	buza tavaszra szállítandó Szept.—Oktre szállítan. tavaszra szállítandó	12 75	12 85
	roz	6 56	6 60
	teng.	15 1/8	15 1/8
	repcz.	14 1/8	15 1/8
Szesz (ny.)	100 liter százalékként.	29 30	30 25

Távirati tudósítás bécsi tőzsdéről.

Február. 7-án 5% Metaliques 62 80. frt. Kamat — — 5% Nemzeti kölcsön 68.40. frt. Arany járadék 7470 1860-iki államkölcsön 74.80. Bankrészevények 110 80 Hitelesítvények 839.—. London 148, 30 Ezüst 115.80 Cs. kir. arany 589. Napoleond'or 993 100 mark német-értékű 61.—

Urbéri kötvények: Magyarországi 123.65. Temesi 73.— Erdélyi 71.75 Horvátországi 71.75

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos: Békésy Károly.

Hivatalos.

(44)

Pályázat.

(3—3)

A kolozsvári rom. kath. belvárosi leányiskola első osztályának tanítónői állomása üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat hirdetik. Mindazok, kik ez állomást — melyre 480 ft. fizetés, 120 forint szál-láspénz, ez idő szerint 40 forint faatlány és a tandíjból az illetékes osztalék van egybekötve — elnyerni óhajtják, felszólítanak, hogy kép-zettségüket tanúsító okleveleket, s egyéb bizonyítványokat, ha a tanítás pályáján már működnek, illető előjárásuk útján, különben közvetlenül a kolozsvári r. kath. plébániái hivatalnak folyó évi február 28-dikáig küldjék be.

Kolozsvárt, 1877-diki febr. 7. kén.

A r. kath. iskolaszék.

Nem hivatalos.

Határozott óvás hamisítás ellen!
27 éven át kipróbálva!

Dr. POPP J. G.
cs. kir. udvari orvos (Edecsen, Bogner, asse 2.)

Anatherin-präparatumai.

Üres fogak kitöltésére

nincs hatályosabb és jobb szer, mint fogónia, melyet mindenki könnyen és fájdalom nélkül bele helyezhet ódvas fogába mely aztán a fűrészszekkel és foghússal teljesen egye-sül, s a fogakat a további elromlástól óvja s a fájdalmat csillapítja.

Anatherin-szájviz

Úvegben 1 ft 40 kr. és 1 ft. — és 50 kr. a legkisebb szer, csúszos fogfáj-dalmakban, gyulladókban, a oghus dagadtak- és sebei; foltovasztja a létező fogkövet és megakadályozza annak új képződését; az ingó fogakat a foghússal erősítse által szilár-dítja; s midőn a fogakat és foghúst minden ártalmas anyagtól megtisztítja, a száfnak kel-lemes frissességet kölcsönöz és már rövid használat után eltávolítja a kellemetlen szagot.

Anatherin-fogpasta.

Ezen készítmény a lehető frissességet és tisztaságot fenntartja, azonkívül a fogaknak hőhehérséget kölcsönöz, azok romlását megakadályozza és a foghúst erősíti. Ára 1 ft 22 kr.

Dr. Popp J. G. növény-fogpora.

A fogakat oly szépen tisztítja, hogy annak napokig használatát által nemcsak a közönséges fogkö elháríthatjuk, hanem a fogak zománcza is mindinkább tökéletesül. Egy doboz ára 63 kr. o. 4 t. (46) (1—6)

Popp aromatisztott fogasztája.

Sok év óta a legbiztosabb óvószernak fogfájás ellen és a legkisebb szernek van elismerve a száfnak és a fogak ápolására és fenntartására. Egy darab ára 35 kr.

Figyelmeztetés!

Előforduló hamisítások következtében bátor vagyok a t. cz. közönséget figyelmeztetni hogy minden halacskát az óvásjegyén kívül még egy címmel: (Hygea és Anatherin präparatumai) ellátva van, mely egy tisztán átlátható víznyomással, az állami sást és a címet mutatja.

Kapható: Kolozsvárt: Wolff, dr. Hintz, dr. Engel, Valentini és Székely gyógyszerészeknél és Csapó S. kereskedésében. B-Hunyadon: Holczner, gyógyszer. Földvár: Longin, gyógyszer. Fehérváron: György. Nagy-Egyedben: Oberth J. gyógyszer. M. Váradnál: Fogarasi D. és Bucher M. Tekéssz. gyógyszer. Gy. Fehérváron: Mihály, gyógyszer. Fülöph. gyógyszer. Szászvárosban: Fuhrmann, gyógyszer. Rekeri C. gyógyszerésznél. Décsen: Róth, gyógyszer. Nagy-Károlyban: Fülöp C. gyógyszer. Nagy-Szebenben: Werner, Stengel, Thalmeier, Fr. Rosenberger és. Székelyben: Horváth, gyógyszer. Zilahon: Válasz gyógyszer. Sz. Szabolcs: K. Tereza és Ignác. Borsodménben: Lányai J. gyógyszer. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N-Károlyban: Jelinek, gyógyszer. Szinyer-Váralján: Gerber, gyógyszer. Székelyben: Müller, gyógyszer. Brassóban: Fabik és Jakellins, gyógyszerészek. Fogarvált: Fr. Teutsch J. B. Mischbacher, Borsodmén: Finckler, Turgovits Ed. Tectoris G. M. N-Almásan: Bech M. Gr. Szent-Miklóson: Mikó M. Sz. Udvarhelyen: Beczák Em. Földvárán: Temner E. Balázsfalván: C. Schiessl gyógyszerész.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók következő 1877-iki

NAPTÁRAK:

Erdélyi nagyobb képes naptár 1877-re.

Nyolczadik évfolyam.

Tiszti-czintárral ellátva. Ára csak 60 kr, postán küldve 66 kr.

A dústartalmu naptár-részen kívül a tiszti-czintár tartalma következő: A felelős m. k. kormány, horvát-szlavon-dalmát miniszterium, m. k. állami számvevőség, m. k. curia, a budapesti és m. vásárhelyi kir. ítélőelölök, m. k. kincstári jogügyek igazgatósága Pesten, az erdélyi földterhermentesítési alap-igazgatóság Budán, a királyhágón inneni kir. törvényszékek és járásbírószékek, m. k. bányai igazgatóság és m. k. jószágigazgatóság Kolozsvárt, a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság az alant adó- és vámhivatalokkal, az erdélyi m. k. postaigazgatósági kerület postahivatalai és postamestereivel, a kolozsvári m. k. távirati kerület fő- és mellékállomásai, m. k. katasteri és m. k. építészeti hivatalok, m. kir. közjegyzők, a királyhágón inneni megyék, szab. királyi és mezővárosok közigazgatási tiszti-czintára, a kolozsvári m. k. tudomány-egyetem, kolozsmonorium m. kir. gazdasági tanintézet, a Kolozsvárt létező hitfelekezeti tanodák, állami tanintézetek, népiskolák, óvodák és magán-növeldek, kereskedelmi és iparkamarák Brassóban és Kolozsvárt, az erdélyi gazdasági-egylet, kolozsvári pincesz-egylet, bankok, köles- és takarékpénztár-ak, biztosító társaságok. A „kolozsvári kalauz“-ban közli a helyt létező köz-mívelődési és jótékonyági egyleteket, a helyt lakó orvosokat, ügyvédeket, irodalmi és iparvállalatokat, azok közül a nevezetesebb czegeket főleglve.

Erdélyi képes kis naptár

1877-dik közönséges évre.

18-dik évfolyam.

TARTALOM:

1. Naptár rész: katolikus, protestáns, görög és izraelita naptárral.
 2. A felséges királyi pár.
 3. Az óriás leányka. Irta Gyulay Pál.
 4. Szent István királyról Szabó Imrétől.
 5. A megbüntetett férj. (Spa ioyol tréfa).
 6. Az alligator.
 7. Fiamnak. Arany Jánostól.
 8. Kenyérmezei emlékek.
 9. Kedveltebb 10 népdal.
 10. Mákony, s a new-yorki nők mákony klubbj.
 11. Ppás kántor.
 12. Egy állatszédítő megmentése a haláltól.
 13. Az erdély. népeletről. Népismeri rajzok Sándor Kálmántól.
- IV. A husvéti Neptun.

Nem hallottam soha ily bús harangszót.
Fogadásom tiltja szeretn.
Valamit sugok magának.
Jaj de magos ég, a csillagos ég.
Igazán, igazán, ne járass magad után.

Pénzküldeményeknél a könyv árán felül még 10 kr melléklendő a fuvarlevél és csomagolásért.

14. Gróf Sándor és lovagremekjei.
 15. Katykarings selyem kendő. Népdal.
 16. Alkohol-király. Angol szöveg után.
 17. A talajt megmunkáló eszközök.
I. Forgató és porlasztó eszközök.
II. Rónázó és a talaj összenyomására használt eszközök.
 18. A fák nyavalyái.
 19. Utravaló egész életre.
 20. A d o m á k.
- Bélyeg illeték fokozati tábla. Kamatszámítás mutató-tábla, cselédbért s árendát mutató tábla. A királyhágón innen és néhány tulra eső vásárok betűrendben és hónapok szerint.

Hirdetések.

E dústartalmu naptárnak ára 30 kr.

Irodai fali naptár

az 1877-dik közönséges évre.

Legnagyobb ivrét, katolikus, protestáns, ó-hitű és izraelita nap-tárral, bélyeg-illeték fokozatok-ka és Erdély törvényszéki felosztásával.

XVIII. évfolyam. Ára 30 kr.

Különösen ajánlom ezen évről-évre nagyobb pártfogásban része-sült naptáromat a t. cz. megyei és városi közegek, hivatalok, tör-vényszékek és mindenféle irodák, valamint a t. cz. közönség szíves figyelmébe, mert arra törekedtem, hogy csakis

a czélnak teljesen megfelelő naptárt bocsássak a t. cz. közönség rendelkezésére.

Gazdasági zseb-naptár 1877-re.

VII. év folyam.

Szerkesztő tulajdonos Kodolányi Antal.

Ára 2 ft.

KRI-KRI

nap-tár

az ideges évszázad 77-ik esztendejére.
Sirva, kacagva írta GIL BLAS. Ára 80 kr.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,
ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT.

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megnövekedtek és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntve, a könyvnyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPÍR GYÁRI ÁRBAN SZÁMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindenféle és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszer-tári-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újvízi és más alkalmi üdvözlések, baromutlevelek, vásárczédulak, hirdetések, bármilyen nagyságu falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előjáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükség-letekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szult fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

Az új „polgári törvénykezési rendtartás“-ban és a Kolozsmegye gyalui egyesbirája által a községi előjáróságok részére kiadott „utasítás“-ban előforduló magyar akár román szövegű nyomtatványokból — melyekből készletet tart — külön kis mennyiségben koncz számra is, jutányos árban szolgál. Az „utasítás“-ban előforduló mintáknál világosan kitéendő: magyar vagy román szövegű nyomtatvány szükséges-e?